

Bohoslužby v Zábřeze 30.října 2016

Lk 19, 1-10

Milé sestry, milí bratři, kdo by nechtěl vidět Ježíše? Vždyť je to velická postava lidských dějin. Kdyby tu dnes chodil mezi námi stejně jako před těmi dvěma tisíciletími, určitě bychom se stejným způsobem snažili Ježíše vidět. Dá se tedy rozumět tomu, že v Jerichu existuje člověk, který touží vidět Ježíše, ale nejde to, protože je malé postavy. Ono těch, kdo Ježíše touží vidět je přeci jen víc. A tak celník, malé postavy má skutečně smůlu.

Hned zpočátku máme docela zajímavé okolnosti. První z nich postava celníka Zachea. Ježíš zrovna chvíli před tím, než dorazil do Jericha, mluvil o farizeu a celníkovi, kteří se přišli modlit do chrámu. Celník zde představoval toho, kdo byl farizeem opovrhován, avšak před Hospodinem byl ospravedlněn. Celníky mnoho lidí Ježíšovy doby vnímalo jako někoho, kdo je na rovině s nevěstkami a dalšími evidentními hříšníky. To srovnání s nevěstkami mimochodem není zase tolik od věci. Celníci byli viděni jako někdo, kdo se prodával Římu, kdo pro mrzký peníz zrazoval věrnost svému lidu. Zacheus byl navíc vrchní celník, takže už musel být shledán opravdu věrným. Byl také boháč a jistě si o původu tohoto bohatství místní, ale i mnozí vykladači tohoto oddílu mysleli své. Zacheus toužil vidět Ježíše, chtěl poznat, kdo to je. Dost možná o něm již hodně slyšel, slyšel o jeho vztahu k těm, kdo byli jako Zacheus ostatními opovrhováni. Už to je věc, která posluchače musí zarazit. Celník a touží poznat Ježíše? Může jít jen o zvědavost. Ale také může jít o něco víc. Čistě logicky by Zachea měly spíš zajímat peníze a ne nějaký Ježíš. To by teoreticky neměl být jeho předmět pozornosti. Ale Zacheovi Ježíš lhostejný není. Jde se alespoň podívat, jak ten Ježíš vypadá.

Před Zacheem se ukazuje překážka. Je malý a nemůže přes ostatní vidět. Zde se příběh může přehoupnout i do našich životů. Mezi námi a Ježíšem se vytvoří překážka, která zabrání tomu jej nejen vidět, ale vůbec se s ním setkat. Zdá se to být kruté. Není to jeho vina, že je malý a lidé v zástupu velicí. Stejně tak se to často může stát někomu, když hledá Ježíše. Základem zde je, že ta nemožnost setkání není tak docela jeho vinou, ale je dána nepříznivými okolnostmi. Je mnoho lidí, kteří se s Ježíšem nesetkali nikoliv proto, že by ho odmítali, ale protože k tomu nedostali příležitost, protože jim v tom zabránilo něco mimo jejich moc. Například prostředí rodiny, kde se o Bohu nemluvalo, a když už o něm člověk přece jen slyšel, tak neměl ponětí, kde dál hledat. A nebo se setkal s lidmi, kteří se postavili mezi něj a Ježíše a nedovolili mu jej vidět. Mohl jen tušit, že tam někde je. To je obraz špatného svědectví, lidí, kteří se k Ježíši hlásí, ale ten Ježíš není v jejich životech vůbec poznat. I toto může být zástup, který

stojí mezi mnoha Zachei a Ježíšem. Pro Ježíšovu dobu tento zástup měl docela jasné označení. To jsou oni spravedliví, ti, kdo se hlásí k Bohu, ale zároveň dávají jasně najevo, že Bůh je jen pro některé. Ježíš tak myslí na farizee, kteří se dívali na celníky skrz prsty a vlastně svým postojem jim dávali najevo, že oni nemůžou u Boha počítat s nějakou milostí, ospravedlněním. Bůh pro ně zůstával jako někdo za nepřekonatelnou zdí.

Podmínky byly těžké a ten Zacheus by si mohl říct, že to prostě zkusil a nepovedlo se. Jenže on si to neřekl. Ta touha byla tak silná, že jej vedla k hledání jiného řešení. Když to nejde tady, zkusím to jinak – nedaleko je jedna moruše, ještě to na ní zvládnou vyšplhat. Na cestě za Ježíšem můžou být překážky, ale dají se řešit. To je důležité zjištění. Ostatně již zmíněné Ježíšovo podobenství o farizeovi a celníkovi v chrámě dává tušit, že je zde někdo, kdo tu hradbu farizejského názoru na celníky probourává. Není definitivní, dá se překonat. Řešení je v tom, že je možné najít cestu vzhůru. Ještě jinak by se také dalo mluvit o nalezení někoho, kdo člověka pozvedne vzhůru, vytáhne ho z prachu země. V mnoha případech pro celníky byl někým takovým právě Ježíš. On pozvedal hříšníka z jeho prachu země a dal mu možnost setkat se s Bohem, vidět Boha nejen ve stínech za hradbou spravedlivých, ale vidět ho jasně, zřetelně a srozumitelně. To znamená vidět ho v jeho odpouštějící lásce, kterou prokazuje právě oněm zatracovaným.

Samozřejmě platí i pro nás, že můžeme být těmi, kdo pozvedají druhé vzhůru k Ježíši. Opět je to záležitost našeho svědectví. Nemusíme být zástupem, který Zacheovi zabránil vidět Ježíše, můžeme být moruší, která mu k setkání s ním pomůže. Můžeme být, když bude na našem životě Ježíš dobře viditelný, poznatelný.

Zacheus tedy našel řešení, jak vidět Ježíše, jak poznat o koho jde. Toto řešení vede k setkání s Ježíšem. A zde je patrná další pozoruhodnost. Ježíš volá Zachea dolů. To je opačný směr, než kterým k němu mířil. To ale nevadí. Setkání s Ježíšem nás zkrátka vrací zpět na zemi, nenechává nás ve výšinách, ale vrací do našeho světa naší situace. A tak i Zacheus se vrací zpět do reality. Opět se mu připomíná jeho pozice. Zástup, pro který nemohl Ježíše vidět, ten nyní reptá a osočuje Zachea z nehodnosti být ve společenství Ježíše. Je třeba se s tím vyrovnat. Vidět Ježíše, setkat se s ním není vše. Neutečeme před světem, ve kterém žijeme a který se nezmění. Změní se jen něco v nás. To je vidět i u toho Zachea. Setkání s Ježíšem mění jeho pohled na celou situaci. Reptající zákoníci a farizeové tu byli a budou. Ale teď už Ježíš není za nějakou hradbou, kde ho jen může tušit, ale je s ním. Chce být hostem u něj doma. Chce s ním tento den zůstat. Tak jako u Zachea i v našich životech je tou změnou právě tento okamžik. Vracíme se z výšin na zemi, protože Ježíš s námi chce být právě zde v tomto světě. Ona nás nepřichází od tohoto světa izolovat, ale přichází nás posílit, učinit součástí svého království, které přichází do tohoto světa, které je zkrátka mezi námi.

Na reptání zástupu reaguje Zacheus slovy obhajoby. Jsou to slova, která se dají vykládat dvojznačně. Často zde slyšíme, že tato slova jsou důsledkem Zacheova obrácení. Ježíš ho proměnil. Jenže on tam v originále je přítomný čas, Zacheus říká, že polovinu svého jmění dává chudým, nikoliv že teprve dá. Má to svoji logiku. Když budeme číst texty kolem, zjistíme, že Ježíš ukazuje na špatný úsudek farizeů a zákoníků, na povrchnost všech takto spravedlivých. Ježíš mluví o lidech, kteří jsou zaškatulkováni jako špatní, ale ve skutečnosti tomu tak není. Jsou jiní, jsou dokonce lepší. A právě proto by mělo logiku, když ten bohatý celník dává polovinu jmění chudým. Farizeové se honosí tím, jak poctivě dávají desátky. Zde ten odepsaný celník nedává jen desátek, ale rovnou polovinu. Stejně je to i pokračování této obhajoby. Pokud jsem ošidil dám mu čtyřnásobně. Jestliže, pokud, to není tvrzení, to je podmínka, která ukazuje spíše k čistému svědomí Zachea v této záležitosti. Smíme tak vidět střet toho, co se povídá s realitou, jak to je. Není tím popřeno, že mnozí celníci jsou lumpové. Ale tento konkrétní vůbec lump být nemusí. Naopak, může být skutečně zbožný, může mít k Bohu mnohem blíže než ti, kdo ho odsuzují. Vidíme zde, jak tedy povrchní může být úsudek o lidech, které ani moc neznáme, jen je prostě někam zařadíme. Tak jako ten dav Zachea. Tam, kde dav vidí zvrhlost a zatracení, Ježíš vidí zbožnost a spásu. To smíme poznávat ze závěrečných slov tohoto příběhu. Dnes přišlo spasení do tohoto domu, je to také syn Abrahamův.

Setkání s Ježíšem je jistě velice úžasné. Zejména proto, že mění náš život. Smíme věci kolem sebe vidět jinými očima. Ono vůbec to podobenství o farizeu a celníkovi má hodně podobných bodů s tímto setkáním Ježíše a Zachea. Na Ježíše se přišel podíval veliký zástup lidí. Každý byl zvědavý, každý chtěl vidět a nějaký vrchní celník je nezajímal. Že nevidí? Tak dobře mu tak, měl přijít dřív a viděl by dobře. A nebo být něčím jiným než celníkem a jistě by ho někdo před sebe pustil. Kdo ale odchází naplněn a posílen? Právě ten Zacheus. Zástup koukne, zanedává a jde dál po svém, dál cestou své dokonalosti, sebespravedlnosti. Zacheus se skrývá ve větvích, což ostatně připomíná jednu pradávnou postavu. Chce vidět, ale nechce být zase tak viděn. Přesto ho Ježíš nachází a volá do své společnosti. Zacheus tedy odchází poctěn, posílen, vlastně i ospravedlněn. Můžeme zde vidět, kam míří Ježíšovo jednání. Ten člověk, který se také kdysi skrýval ve stromoví, byl Adam. A bylo to tehdy, když zhřešil. Hlas, který ho vytáhl ze skrýše, byl hlasem soudu. Báł se ho, protože ukazoval k tomu, co učinil. Hlas Ježíšův je hlasem spásy. Ježíš volá Zachea, aby mu přeci zvěstoval příchod záchrany do jeho domu. A toto volání se netýká jen Zachea. Ježíš je na cestě do Jeruzaléma, kde se ono spasení ukáže v jeho kříži.

Zacheus a jeho setkání s Ježíšem je příběhem naděje. I když se na nás dívají mnozí skrz prsty, i když nás škatulkují do skupiny ne zrovna lichotivé, vidíme, že Ježíš právě k nám přichází a ospravedlňuje. Nesoudí podle toho, kam si nás kdo zařadí, ale podle toho, kdo jsme. A my víme, že jsme jeho dětmi, lidem, za který dává svůj život. Nepřišel nás soudit, ale zachránit. Neříká, že vše, co konáme je správné. Ale ukazuje nám, že spolu s ním to správné můžeme vidět a podle toho pak i konat.

Pane Ježíši, přicházíš ke každému člověku se slovem spásy. Učíš tak i nás, abychom nepohrdali druhými, ale viděli v nich tvé stvoření, součást tvého lidu. Dej i nám naději jako Zacheovi, dej i nám, ať Zachei kolem sebe nesoudíme.

@page { margin: 2cm } p { margin-bottom: 0.25cm; line-height: 120% }

Amen.